

[Hanne Engberg]

det tilfældet, og så består ordningen. De, der ikke ønsker at være medlemmer af folkekirken, kan som bekendt melde sig ud, de taber ingen borgerlige rettigheder derved, men kan slippe for at betale kirkeskat. De betaler ganske vist over deres almindelige skat til kirken, til lønninger først og fremmest, men denne sum udgør efter sigende ikke stort mere, end hvad det ville koste staten at bekoste de udgifter, som kirken betaler for, nemlig civil registrering, kirkebygnings- og kirkegårdsvedligeholdelse m.m. Så alt i alt skulle kirken hvile i sig selv økonomisk og administrativt, for slet ikke at tale om forkyndelsesmæssigt.

Men hvad betyder nu denne hvilen i sig selv? Socialister har som bekendt fra socialismens tidlige dage ønsket at knække kirkens magt ved at vælte den og skubbe den ud i mørket. »Knæk sablen, bryd tronen, styrt kirken«, lød parolerne i århundredets begyndelse, og i den gamle danske arbejdersang »Nu dages det, brødre« står der: »Præsterne fører os frem til pøle af svovl på den yderste tid, når ikke vi ofrer til dem.«

De tider er forbi her i landet, hvor nogen ønsker en så hårdhændet behandling af præsteskabet, så vidt jeg ved af gode grunde: de har meget lidt direkte magt i dag. Når socialister stadig væk – men til socialister skal heller ikke i denne sammenhæng regnes socialdemokrater – ønsker kirke og stat adskilt totalt, og når vi også ønsker det på længere sigt i socialistisk folkeparti, kan det have to grunde.

Man kan ønske det, fordi man er ateist og ikke kan se, hvad staten skal blandes i folks religiøse fornemmelser for; de er i bedste fald ligegyldige for det politiske system og i værste fald opium for folket. Det er altså en principiel mangel på interesse, der får denne gruppe til at ønske en adskillelse. Man kan imidlertid også som socialist af interesse for sagen ønske en adskillelse, og det er som socialist af denne type, jeg taler på mit partis vegne.

Hvis man af personlige eller politiske grunde mener, at kirken har en rolle at spille i vort samfund – og hvilken grund man har, er jo ligegyldigt i denne sammenhæng – må man som socialist ønske en adskillelse, simpelt hen fordi man ønsker, at folket selv i videst muligt omfang skal tage sig af egne sager. Hvor ingen central styring er nødven-

dig, bør en sådan ikke findes. Interesse, fantasi, omsorg for sig selv og næsten er egen-skaber, vi ønsker at fremme i et socialistisk samfund; det gælder også de såkaldt åndelige sager.

Men hvis kirken blev adskilt fra staten, kunne man forestille sig 3 forskellige former for styring: 1. Man kunne forestille sig mere magt til bisperne. 2. Man kunne forestille sig et særligt kirkeråd oprettet, valgt på forskellige snedige måder som i Norge og Sverige, og som man fablede en del om i forrige århundrede herhjemme, og 3. Man kunne forestille sig, at menighedsrådene forvaltede styringen.

Det er selvfølgelig den tredje, decentrale og direkte og demokratiske måde, jeg forestiller mig som endelig løsning, dog med respekt over for en evangelisk-luthersk kirkes kristendomstradition, som vi har den her i landet, en løsning à la de fri- og valgmenigheder, vi har.

En sammenligning med vort skolevæsen holder et stykke ad vejen, ikke alene vores friskoler og vores højskoler, der er udsprunget direkte af en kirkelig debat, men også vore folkeskoler ønsker vi så meget indre selvstyre som muligt. Principielt, om ikke i praksis i større omfang, har vi efter de sidste skolelove lagt vægt på, at flere beslutninger føres ud til skolerne selv, forældreindflydelse med hensyn til skoleplaner og økonomi osv. De overordnede økonomiske og indholdsmæssige beslutninger er for skolen statslige eller kommunale, thi skolevæsenet er grundlæggende en offentlig opgave, men er kirken også det?

Nu har vi fået en ny kirkeminister, der udtaler, at kirken er grundlæggende en statsinteresse for socialdemokratiet, og vi har da også været ude for en stigende hang til centralisering i de sidste år og en vigende fornemmelse for at skelne mellem ydre og indre anliggender, og dermed kunne jo langsomt opgives den egenart, folkekirken har haft i dette århundrede. En minister og et ministerium, der værner om menighedernes og menighedsrådenes egenart og selvbestemmelse, er en uafviselig forudsætning for, at en folkekirke kan fungere. Ligeledes bør biskoppernes kollats overholdes, således at en vis kirkelig identitet bevares over for en udvanding af indholdet.

Men dette er ikke nok. Kirken bliver ikke folkelig, aktiv, inspirerende af dette alene. På